

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **I.**, bytom M., zastúpenej Mgr. Zuzanou Pivoňkovou, advokátkou, so sídlom v Martine, Ul. E. B. Lukáča č. 2 proti odporcovi **Reality Center, s. r. o.**, so sídlom v Martine, Ul. M. R. Štefánika č. 58, zastúpenému JUDr. Miroslavom Trtílkom, advokátom, so sídlom v Martine, Ul. J. Kráľa č. 29, za účasti vedľajšieho účastníka na strane odporcu Generali poisťovňa, a. s., so sídlom v Bratislave, Lamačská cesta č. 3/A, zastúpeného JUDr. Gabrielou Reichovou, advokátkou, so sídlom v Martine, Vajanského nám. č. 2 **o náhradu škody** vedenej na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 8 C 75/2011 o námietke zaujatosti sudcov Krajského súdu v Žiline uplatnenej navrhovateľkou takto

r o z h o d o l :

I. Sudcovia Krajského súdu v Žiline JUDr. Ivana Nemčeková, JUDr. Martina Nemravová, Mgr. Zuzana Štolcová, Juraj Krupa **s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania vo veci vedenej na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn. 5 NcC 18/2015.

II. Sudcovia Krajského súdu v Žiline JUDr. Róbert Bebčák, Mgr. Katarína Beniačová, JUDr. Ján Burik, JUDr. Dagmar Cabadajová, JUDr. Mária Dubcová, Mgr. František Dulačka, JUDr. Yveta Dzugasová, Mgr. Zuzana Hartelová, JUDr. Miroslav Jamrich, Mgr. Mária Kašíková, JUDr. Jana Kotrčová, JUDr. Eva Malíková, JUDr. Ladislav Mejstřík, JUDr. Amália Paulerová, JUDr. František Potocký, JUDr. Táňa Rapčanová, Mgr. Miroslav Šepták, JUDr. Roman Tichý, JUDr. Róbert Urban, JUDr. Jana Urbanová, JUDr. Gabriela Veselová, JUDr. Erika Čanádyová, JUDr. Zuzana Jančárová, JUDr. Jana Martinčeková, JUDr. Veronika Poláčková, JUDr. Erika Šobichová, Mgr. Nora Tomková, JUDr. Martin Bargel, JUDr. Adriana Gallová, JUDr. Eva Kyselová, JUDr. Pavol Polka, JUDr. Milan Repáň, JUDr. Vladimír Sučík, JUDr. Mária Urbanová, JUDr. Dana Wänkeová **n i e s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania vo veci vedenej na na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn. 5 NcC 18/2015.

O d ô v o d n e n i e

Navrhovateľka svojim podaním zo 4. mája 2015 uplatnila voči sudcovi Okresného súdu Martin JUDr. Miroslavovi Dobříkovi námietku zaujatosti. Predsedníčka Okresného súdu Martin listom z 29. mája 2015 predložila vec podľa § 15 O. s. p. Krajskému súdu v Žiline. Navrhovateľka podaním z 5. júna 2015 uplatnila námietku zaujatosti „všetkých sudcov“ Krajského súdu v Žiline z dôvodu, že podľa jej informácií podpredsedníčka Krajského súdu v Žiline JUDr. Ivana Nemčeková je sestrou Ing. Molitorovej, konateľky odporcu v predmetnom konaní. Žiadala o odstúpenie veci inému krajskému súdu za účelom objektívneho prešetrenia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Žiline (§ 16 ods. 1 tretia veta O. s. p.) posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezaujatosti sudcov krajského súdu z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O. s. p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Sudcovia Krajského súdu v Žiline JUDr. Ivana Nemčeková, JUDr. Martina Nemravová, Mgr. Zuzana Štolcová, Juraj Krupa uviedli, že sa cítia vo veci zaujatí. Sudkyňa JUDr. Ivana Nemčeková uviedla, že konateľka odporcu v predmetnom konaní je jej sestra a pre tento vzťah sa cíti subjektívne zaujatá, inak pomer k navrhovateľke, zástupcom účastníkov v konaní, ani pomer k veci nemá. Sudkyne JUDr. Martina Nemravová, ako aj Mgr. Zuzana Štolcová uviedli, že sú v priateľskom vzťahu ku konateľke odporcu Ing. Danici Molitorovej. Sudca Juraj Krupa uviedol, že konateľku odporcu pozná z detstva, ku ktorej má priateľský vzťah.

Ostatní sudcovia JUDr. Róbert Bebčák, Mgr. Katarína Beniačová, JUDr. Ján Burik, JUDr. Dagmar Cabadajová, JUDr. Mária Dubcová, Mgr. František Dulačka, JUDr. Yveta Dzugasová, Mgr. Zuzana Hartelová, JUDr. Miroslav Jamrich, Mgr. Mária Kašíková, JUDr. Jana Kotrčová, JUDr. Eva Malíková, JUDr. Ladislav Mejstřík, JUDr. Amália Paulerová, JUDr. František Potocký, JUDr. Táňa Rapčanová, Mgr. Miroslav Šepták, JUDr. Roman Tichý, JUDr. Róbert Urban, JUDr. Jana Urbanová, JUDr. Gabriela Veselová, JUDr. Erika Čanádyová, JUDr. Zuzana Jančárová, JUDr. Jana Martinčeková, JUDr. Veronika Poláčková,

JUDr. Erika Šobichová, Mgr. Nora Tomková, JUDr. Martin Bargel, JUDr. Adriana Gallová, JUDr. Eva Kyselová, JUDr. Pavol Polka, JUDr. Milan Repáň, JUDr. Vladimír Sučík, JUDr. Mária Urbanová, JUDr. Dana Wänkeová uviedli, že nemajú vzťah k účastníkom konania, právnym zástupcom účastníkov ako ani k veci a necítia sa zaujať.

Účelom § 14 ods. 1 O. s. p., je prispieť k nestrannému prejednaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom, a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

1. k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne – napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť),
2. k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)],
3. k zástupcom účastníkov konania (viď vyššie 2.).

Pri posudzovaní dôvodnosti oznámenia označených sudcov o skutočnostiach vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania veci vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcov a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon. Sudcovia sú totiž vo všeobecnosti vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci (len vtedy alebo až vtedy), ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (viď ustanovenie § 14 ods. 1 O. s. p.).

Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanej veci alebo taký jeho osobný vzťah k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom, ktorý by pri všetkej možnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

Integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý

a nestranný sudca. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania. Zámer, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v tom zmarit' hroziace riziko, že by vo veci mohol rozhodovať zaujatý a nie nestranný sudca. Nestrannosť sa definuje spravidla ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti (nadŕžania určitej procesnej strane). Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikať pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosť [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosť zákonného sudcu je to, či obava je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosť.

Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatost' dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

Vo výroku I. tohto uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sú uvedení sudcovia Krajského súdu v Žiline, ktorí sa vyjadrili tak, že majú ku konateľke odporcu v predmetnom konaní Ing. Danici Molitorovej bližší osobný – priateľský vzťah, pri ktorých dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru o existencii skutočnosti, ktorá je relevantná z hľadiska § 14 ods. 1 O. s. p., a ktorá ich vylučuje z prejednávania a rozhodovania v danej veci.

V prípade ostatných sudcov Krajského súdu v Žiline vzal Najvyšší súd Slovenskej republiky na zreteľ, že nestrannosť sudcu nemôže ohroziť skutočnosť, že sudca pozná sudkyňu, ktorá pôsobí na tom istom súde (sestru konateľky odporcu) a nedeklaruje k nej žiaden vzťah takej intenzity, pre ktorý by tu existovali pochybnosti o jeho zaujatosti. Pokiaľ ide o profesionálne, resp. kolegiálne vzťahy sudcov a zamestnancov súdov (a to i na tom istom súde), ktoré neprekračujú tomu zodpovedajúce medze, objektívne nie je daný dôvod pre pochybnosti o nezaujatosti, lebo táto skutočnosť sama osebe ešte nesvedčí o existencii vzťahu relevantného z hľadiska § 14 O. s. p.

Sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia v zmysle § 2 ods. 2 zák. č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich v znení zmien a doplnkov. Obsah tohto práva a povinnosti je základným pilierom výkonu funkcie sudcu, keď výnimky môžu vyplývať len z naplnenia zákonných predpokladov, ktoré však neboli v prejednávacom prípade naplnené.

Z ustanovenia § 30 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, kde je vymedzenie základných povinností sudcu, vyplýva o. i. povinnosť sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Sudca musí vystupovať nezaujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K účastníkom konania je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca (v rámci prejednávania a rozhodovania konkrétneho sporu) zachovávať k veci, účastníkom konania a k ich zástupcom vždy vecný a profesionálny prístup. Miera schopnosti sudcu zachovať nadhľad a potrebnú dávku odstupu od veci, od účastníkov konania a od všetkého, čo súvisí s prejednaním veci v súdnom konaní, je daná stupňom osobnej a osobnostnej pripravenosti sudcu na výkon súdnictva.

O nestrannosť musí dbať predovšetkým sudca sám. Pri výkone súdnictva má zachovať vecný prístup za každých okolností. Svojím správaním má dbať na to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. Musí mať dostatok schopnosti ovládať svoje konanie aj sféru svojich vnútorných pocitov. Súčasťou vecného prístupu sudcu k prejednávanej veci a k účastníkom konania je napr. aj schopnosť sudcu vyrovnáť sa vnútorne s prípadnými námietkami účastníkov v priebehu i mimo konania, ako aj s eventuálnou kritikou jeho konania, ktorá môže mať rozmanitú podobu (porovnaj R 47/1998). Pokiaľ by sudca (mimo iného) takúto schopnosť nemal, spochybňovalo by to jeho spôsobilosť vykonávať funkciu sudcu. Treba pripomenúť, že nezávislosť s nestrannosťou a odbornosťou (kvalifikáciou) sudcu sú podmienkami kvalitného rozhodovania a jeho predvídateľnosti a sledujú tak význam riadneho napĺňania (poskytovania) spravodlivosti.

V prípade sudcov uvedených vo výrokovej časti pod bodom II. tohto rozhodnutia Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil také okolnosti, ktoré sú relevantné z pohľadu

ustanovenia § 14 O.s.p., preto rozhodol, že týchto sudcov nevyklučuje z prerokovania a rozhodovanie danej veci.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 17. augusta 2015

JUDr. Ľubor Š e b o, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Vanda Šimová